

Myslet „nově“ = nepředmětně

Jestliže Heidegger trvá na tom, že „tím nejpovážlivějším v naší povážlivé době“ je to, že „ještě nemyslíme“ (3013, např. S.10, 11 a n.), pak se musíme pokusit to interpretovat nějak tak, aby to dávalo víc smysl. Vždyť naše každodenní zkušenost nám říká, že myslíme, že jsme schopni myslet, že sice někdy ve svém myšlení děláme chyby, ale že si ty chyby můžeme uvědomit a že je můžeme napravit a příště se jim vyhnout, zkrátka a dobře že to tvrzení, že „ještě nemyslíme“, žádný dobrý smysl nedává. Nu a tady se nabízí řešení: stále ještě vezíme až po krk v předmětném (resp. Ve zpředměťujícím) myšlení, a to je v něčemu podstatném vadné, mylné a zavádějící, neboť má tendenci nepředmětné skutečnosti (a nepředmětnou stránku některých skutečností, které sice předmětnou stránku mají, ale nemohou na ni být redukovány) buď chápat jako „předmětné“ (tj. zpředměťovat je), anebo je prostě zanedbávat, nedbat jich, eventuálně je výslovně popírat. A protože k této chybě v myšlení došlo v určité době, může to někomu připadat jako nějaký úpadek či poklesek čehosi původnějšího a předpokládaně lepšího, správnějšího. To by však byl předsudek, a to mylný předsudek. Samozřejmě můžeme právem předpokládat, že ještě předtím, než k této mylné cestě myšlení došlo, lidé také nějak myslili, a to ještě vůbec neznamená, že pak došlo pouze a výhradně k poklesu a úpadku. Vynález pojmovosti je významným krokem vpřed, a okolnosti, že byl fatálně spjat se zpředměťováním, nemůže být dostatečným důvodem pro jeho odmítnutí, zamítnutí a k pokusům o nějaký návrat zpět, k tomu, jak lidé myslili ještě před tím. Konkrétní formu pojmovosti sice můžeme a dokonce musíme kriticky posuzovat a její vadnost musíme odhalovat, ale nikoli proto, abychom ji celou zamítli, nýbrž abychom se na základě rozpoznání některých jejích nedostatků a chyb pokusili o novou, lepší pojmovost. Proto má dobrý smysl kritizovat a kriticky odhalovat chyby oné historicky převládající formy zpředměťující pojmovosti, ale přitom zachovávat vše nové, co s oním vynálezem bylo spojeno, pokud to zachovávat lze, a dokonce se pokusit vymezit relativní a podmíněnost platnost zpředměťování tam, kde může mít a má relativně, tj. omezeně dobrý smysl.

(Písek, 141015-2.)